

LAR

AURELIO RIBALTA

O Pastor de Doña Silvia

Enrique Núñez.-La Coruña

30 CTS.

CAMILLO DIAZ

PB 094-5
CB 11032998
Tfm 602913

L A R

Leva publicado os seguintes números

A MIÑA MULLER

por Wenceslao Fernández Flórez

O ANARQUISTA

por Leandro Pita Romero

e publicará no próximo, o sábado 17 de Xaneiro

N A I C I Ñ A

novela orixinal e inédita de

Leandro Carré

30 cts. exemplar - Suscripción a seis números, 1'60 ptas.

Administración: Real, 36 1.º — A CRUÑA

L A R

seguirá publicando quincenalmente obras de Armando Cotarelo, Ramón Cabanillas, Gonzalo López Abente, Francisco Camba, Aurelio Ribalta, Manuel Lugris, Francisca Herrera, Luís Amado Carballo, Euxenio Montes, Xosé Posada Curros, Victoriano Taibo, Xesús Fernández e González, Correa Calderón, Domingo Quiroga, Anxel del Castillo, Xoan Xesús González, Antón Noriega Varela, W. Fernández Flórez, E. Carré Aldao, Leandro Pita Romero, Xacobe Casal e outros

XX.2386

LAR

REVISTA QUINCENAL

DIREITOR: LEANDRO CARRÉ

ADEMINISTRADOR: ANXEL CASAL

Ano 2

3 de Xaneiro de 1925

N.º 3

O PASTOR DE DOÑA SILVIA

NOVELA ORIXINAL E INÉDITA

POR

Aurelio Ribalta

(Portada de CAMILO DÍAZ)

IMPRENTA MORET

Marina, 28

A CRUÑA

PRECIO DE CADA EXEMPRAR

Na República de Cuba 10 centavos

Na República Arxentina 20 centavos

Na Península e Africa 30 céntimos

Suscripción a 6 números, na Península
e Africa 1'60 pesetas

Enrique Núñez

LA FORESTA

O Pastor de Doña Silvia

I

O Pastor do Nascimento

En todo Santiago tiña sona o Nascimento da Cás de D. Lourenzo Porras, na Rúa Travesa, cuasque na esquina das Casas Reías. En Santiago, e mais en cinco légoas todo arredore.

Eran cinco as figuras do Portal: o Devino Neno, a sua Nai a Santísima Virxe, o noso Señor San Xosé e mail-as duas bestas —con perdón— que pra secular vergonza dos humans foran as primeiras en adoraren a Humanidade Devina que nos ven redimir. Seguían despois as seis figuras dos tres Santos Reises, cada un co seu criado, todos moi galás e moi propios, cos seus reposteiros de Damasco; e ansina vintecatro bailadores —as mozas con basquiñas de moda, e os mozos con coletos acuchillados— media ducia de arcabuceiros moi xentís, pra daren guardia no portaliño, e cousa de medio cento de pastores con ofrendas de años, queixos, potas de

mel e carabelas ben cobertas con servilletas de lamanisco, aonde seguramente viñan rústecos regalos de toda cras.

Toda esta familia viña á bulire pol-as costas empecatadas d'unha grande montaña de curtizo, por camiños que levan ao Portal mesmo dende a Xerusalem cinguida de murala, que na cima se ben ve o grande Pazo do Rey Herodes; e pasando polo mesón aonde lle tiñan negado a pousada á Santísima Virxe e mais ao Señor San Xosé, e arroteiando por detrás do muíño, e atravesando o regato pol-a ponte. Todo elo moi ben traballado e moi propiamente feito.

Luxo de casa fidalgueira e rica, (pois si ten moito pol-os Oxeas no Riveiro d' Abia, Verín e Allariz, seique ten mais pol-a parte dos Porras, na Arzúa e Boimorto) este Nacemento recibiu ostentoso culto pol-o tempo do Nadal, sendo admirado por todos cantos o vían, ou sin velo tiñan noticia d'él, pois é moda moi nova ésta de tere Nacementos nas casas de moito, moito, señorío; abonda a novedá pra collere estimanza, e por eso, se cadra fai as ledicias da dona mais nova, Doña Silvia. Pol-o ano gardábase, desarmado, nunha grande ucha de castaño verdugada e ornamentada con plintos de madeira e con ferros moi ben polidos e lustrosos, que dá decoro á unha grande cuadra con honores de antesala, por que por ela pásase á sala do estrado; un d'estes estrados onde os taburetes con coxís pra as donas, durmen ou monean da solene escuridade da gran peza pechada que somentes vese aberta cando chegan de visita persoas de boato.

Doña Silvia está moi encaprichada por esta elegante novedá de ter un Nacemento, e sobre todo por un dos pastores d'él, o millor. e teno sempre baixo do seu coído propio. Cando pasado Reises, desarmouse o Nacemento pol-as mans prebeias, pro abe-

lenciosas, do Toxeiro, e depositouse na grande e negra ucha da antesala, D.ª Silvia retivo o seu pastoríño e púxoos no pequeno altare do seu cabán, inda que a fequriña tenvos moito mais de profana que de sacra. Por de contado non pertence ao Nacimiento nin ten que ver coas outras mais figuras d'él. É un añidido, un achego que —non hai mais que ollalo— está alí cema poidera estar noutro sitio calquera.

Ten así coma unha tercia de altor. Está feito en pau de caoba, d'unha viga que trouxera da América don Pedro Varela Sampaio, Alguacil maor da Inquisición de Cartaxena de Indias, pra facere unha sillería para o estrado da sua casa. Por certo entrometimento en cousas da Corte do Señor Rey, esta figura fora tallada, como xentil ensaio de si a madeira estaba ou non ben curada pra as gubias dos tallistas, por un maestro escultor de moita cencia que lle chaman de apellido Montañés; (1) e regaloulla dempois. Anos andados, por conducto de don Pedro veulle á Doña Silvia. A figura está moi ben feita, e por esta razón puxérase no Nacimiento, por mais de que despegábase das outras figuras d'él.

Representa un mancebo cuasque ispido, descalzo de pe e perna, e cuberto o corpo solasmentes c'unha pelexa d'animal, un pouco vizosa. Pouco, pero d'abondo pra supoñere que a pelexa foi de ovella e pastor o que a leva posta. A autitude, con todo, tiña pouco de pastoríño de Nacimiento. Mais ben que un probe rapaz gardadore do gado, a escultura, chea d'unha certa solenidade escorreita e tranquiá, parece, pol-o seu superno repouso, perfecto retrato d'algún dos dioses xentís. A Doña Silvia paresceulle

(1) O famoso escultor sevillán, Xan Martínez Montañés, que morreu en Sevilla no ano de 1649.

que aquela feitura tiña moito espírito, e quixo tela sempre preto de si: por que gustar, gustoulle.

Dempoixas de que D. Lourenzo, tocado, xa de fai anos, da afición a vivire na aldeia, houbera finido a moita obra que fixo na sua câs da Curiscada, deixándoa feita un pazo, tratouse d'ir para ela: tanto por que xa viña o tempo de cobraren as rendas (moitas d'elas en pan, que cugulan as uchas, grandeiras o que tal) coma por que en Santiago, finidas as grandes festas d'aquela lucida novedá do Voto, no que o Alcalde maor mais antigo da Audencia de Galicia, á nome, e pol-o mandado do Señor Rey, ofrendara ao Santo Apóstol con mil escudos de ouro, en Santiago, seique, non quedaba ninguén do señorío, por que todol-os señores iban para os seus pazos, nas aldeias, cada un á coidar do seu. E tamén por que os rexidores do Concello, sempre ás voltas e revoltas co Cabildo e mais co Arcebispo, non deixaban en paz a D. Lourenzo, quencéndolle a cabeza con que si foi, que si dixo. E largando para a Curiscada, quitábase de liortas.

Quedón resolto, pois, a viaxe â Curiscada, e dempoixas de vintetantos días, empregados en dispoñere todo o tocante á vituallas, escolta e demais equipaxes; misa oída, xantar feito e casa pechada, emprendéuse o camiño pol-a Porta d'este nome e rúa de San Pedro adiante, antre a curiosidade e os laudes de mulleriñas, burgueses e rapaces. E mais non era cousa de todol-os días, inda vivindo en Santiago, o presenciaren o paso d'unha compañía tan locida e numerosa.

Doña Silvia leva consigo o seu altare, e mais co seu altare o pastorioño. Pero co a diferenca de que o altare vai, ou mais ben dito ós Santos e os candeiros d'él, repartidos n'unha cheia de baiús, antramentres que o pastorioño vai, moi ben envolteito en

brancos panos, na ucha das propias cousas de doña Silvia.

Fixeron noite en Arca. Outro día pol-a mañán, don Lourenzo e mais Doña Inés, sentíanse tan molestados co molimento do camiño, que tomaron o acordo de non seguirl-a viaxe hastra ben entrada á mañá, descansos e refeitos. Doña Silvia con dúas criadas e un dos mozos que viñan d'escolta — mais por decoro que por cautela, por que toda aquela terra está ben segura— foise espaxarse un pouco por detrás d'un cómaro onde se vían espesaren os carballos d'unha boa fraga.

Inda ben non entraran nela, atopou Doña Silvia un arribonciño moi gustoso onde se quixo sentar arrodada do seu pequeno acompañamento. E inda ben se non sentara, viu vir pol-a fraga adiante un fatiño de mulleres, dúas d'elas mozas, unha vella e unha pequena, que, pol-o que se viu, eran xitanas.

Deprocatouse axiña a xitanería da calidá de doña Silvia, e pódoselle diante con moito acatamento, pidíulle a súa venia para presentarlle a rapaza xitana mais nova, dicindo d'ela que por ter tido a súa nacementa xustamente no punto da media noite do Viernes Santo, viñera á este mundo c'unha maravillosa gracia de saudadora, dempois e inda mais da gracia de adiviñadora que teñen total-as xitanas. Que por eso e por tratarse de tan alteira e principal persoa, pidíanlle licencia para botarlle a boa ventura, pois habería de dicirlle cousas moi verdadeiras e gustosas, e (se fose servida) inda habíalle dare unha esmoliña para axuda das privaciós do camiñare.

—Sei que mintides mais do que falades— dixo entón Doña Silvia afondando os ollos no mouro ollar da rapaza saudadora que a fitaba coma si n'afeuto tivera moito que dicirlle, pero sin s'estrevère á esco-

menzare. Contestando á esta muda, mais preseira pidicha, Doña Silviaañadiu:

—Por vere s'é certo, quéroche deixar que me dígal-a boa ventura.

E descalzando a sua man dereita d'un atexado guante de anta finísima, de grande volta sobre das mangas xustas do seu branco xubrón de seda, que san pol-a abertura das mangas partidas da sua saia alta e cinza, permitiu que a moza xitana lle tomara a man, lla volvera, lla mirara, e ficara como pasma, entre medoñenta e fisgona, cos negros ollos ben abertos, e c'un cenno de braveza en toda a sua cara de xitana curtida co sol e mais co vento.

—¿E logo? —preguntou Doña Silvia medio riseira.
—¿Perdichel-a fala, seique?

—Non, miña señora, non. Non lle perdín a fala, porque gracias á Deus non lle son muda. Elle que atopéi c'un segredo nas raias d'esta man, tan fidalgueira e tan branca,

—¿Un segredo, dis?

—Si, señora, e mais ben. Un segredo de vida e de morte.

—Olla ven rapaza; eso adivírteme. Bota fora ese segredo que tanto te pasma, muller.

—Botar, botaría. Pro teño medo do seu noxo.

—¿Do meu noxo?

—Si señora.

Pois non o témas. Non seréi eu quen te castigue, se adiviñas, pol-as tuas adiviñaciós.

A xitana volveulle mirar as raias da man e dempois, erguendo a testa ben feita, anque espeluxada, dixo resolta:

—Vou falar, logo. A revelación do segredo tena a a sua señoría nas raias da sua propia man; pro xa que ela non sabe entendela, voulla espicare eu. Falareille craro. Pero como os segredos débense

falaren en segredo, mande a sua Señoría que toda esta xente s'arrede de por aquí, pol-o menos oito varas.

Doña Silvia sintíu que lle fraquexaba o peito. Ollóu para a rapaza e pareceulle que certamente podía sere, asigún lle tiña dito, saudadora de vez. Tivo medo. Púxose de pe, e deixou sair doudamente d'antre os seus beizos unha orde seca.

— Despexade.

E virándose para o fato das xitanas:

— Soperádevos.

Fíxose un cerco. O ventiño montañés renxía á modo nas follas recortadas dos carballos vellouqueiros. A xitana moza, tamén de pe, collida da man dereita de Doña Silvia, faloulle baixo, para non ser sentida non sendo d'ela.

— ¡Miña Señoral! ti, tan nobre, vas cair na vergoña de casar c'un vasallo vilán.

— ¡Disque...! Paresme que t'engañas, xitana nascida a punto das doce d'un Viernes Santo. ¿Ese é todo o teu segredo?

— ¡Non m'engaño, non!

— ¡Mintes, logo!

— ¡Digo verdá!

— ¿Pois quen é, fala, ese bafúa que me dis ha casar connigo?

— Ese bafúa ven de viaxe co a sua Señoría.

¿Cómo? ¿cómo dis? ¿Quén é dos meus criados? ¿Dos meus mozos d'escolta? Dimo, pra mandare que mo boten á paus, se o tal tivera dado pé para que ti falaras como falas...

— Deixe en paz aos seus criados, e mais aos seus mozos d'escolta, que non lle é ningún d'eles.

— Pois logo...

— A sua Señoría traino consigo.

— ¿Onde?

—No seu equipaxe, moi ben envolteito en brancos panos, na ucha das propias cousas da sua Siñoría.

Doña Silvia reiu.

—¿O Pastoríño do Nacemento?

—Sí, Señora.

—Pero si é un home de pau...

—Tornarásese ben axiña n'un home de carne e óso

—¿E como conocereino eu?

—Por que il presentarase diante da sua Siñoría co-as mesmas fauciós e o mesmo vestido que agora ten. E diante dos seus ollos propios converterásese n'aquel que ha sere o seu marido.

—¿Quén che fai caso!

—Digo a verdade.

—Cando salla certo, falaremos.

—Salirá.

—¿Onde? ¿Cándo?

—Dentro de corenta días, na fraga de Curiscada.

Doña Silvia cortóu a conversa. Se a segue mais, estoupá. Chamóu pol-os seus, e co eles tornóu á volta da sua pousada. Pro fixo que lle deran un raial da oito á cada xitana, millorando con dous mais á xitana mais nova.

Doña Silvia botóu á andare tesa, irta, dominante. Non querendo perdere a posesión d'ela mesma, envolve n'unha ollada de desprezo a fraga, o carreiro, o cómaro, e mail-as pobres casiñas de Arca. Pero ben comprende que lle faltóu algo alí dentro, e que este algo que lle faltóu, deixa oca e valeira a sua vida.

Ao chegare á Curiscada

Inda non serían ben as seis da sera, cando Farruco e mais Antona viñeron á correre pra xunto do Toxeiro, que non tiña parada na casa toda, dando disposicións e tomando reprensiós á todos e por todo.

—¡Elí están á chegare! ¡Véñenlle pol-o millo do Cómarol

—¡A ver logo, eiquí todo o mundo, a recibíremos os Señores!

E maese Toxeiro fixo zoar unha buguina de pastore que sintiuse moi ben en toda a casa.

Pro non facía falla, porque todos acudían á bulire. Us, por que viran vir á correre os dous pequenos; outros por estaren en espera do suceso. O Froitoso, o Petrucio, veu coa sua mullere, Antona, ambos vestidos de festa dende á mediodía, e atrás d'eles Goros e Manoel, mudados e limpos. Abriuse de todo a porta; e a familia botóu á andar pol-a fraga en baixo, hastra chegaren á beira do camiño. Con todol-os vasallos dos lugares todos que D. Lourenzo tiña por alí.

Un cabalo á galope fire os croyos. Ven coma un rayo. Pára diante de todos. Un gran rapaz, coma un ouro, con grandes botas alteiras e pucha con airón, botóu pe á terra con toda lixeireza.

Ben vexo, Maese Toxeiro, que xa estades aprevenidos e non fai falla de que eu vos avise. Seor Froitoso e compañía, boas tardeś.

Os da aldea saudano e admirano o paxe repolido e solto de lingoa e de andares, que se deixaba admirare coma aquel que se non decata, e que mi-

raba pra as mozas vindas do arredore coma si todas elas lle deberan un carto.

Inda tardóu unha boa peza a comitiva. Por fin apareceu na volta do camiño, entre polvo e rumore das pisadas das bestas. O rapaz que denantes chegara, volvendo á montare, picóu pra xunto d'eles, que eran trinta e viñan ao paso, e parano na fraga, franquexando a entrada en dúas ringleiras de a quince.

Por entre estas dúas ringleiras adiantan os Señores. D. Lourenzo, Comendador da Curiscada, ven n'un tordo aparelado á moda francesa, con cadeira «á royal» ribereteada de seda marela. O xinete viste de pardo, traxe de caza, guantes de anta, esporas d'ouro. A súa testa ergueita, pequena e cinza, olla pra todos con chaneza e mabilidade.

Un pouco atrás d'él cabalga Doña Inés Oxea, moi tesa no seu cabalo castaño, castelán, calzado de dúas, cabos negros, abondosos e locidos; nobre bruto. Ven a besta paramentada coma de Corte, e sobre os paramentos canlle as teas solenes da comprida saia, e mai-las faldras do xubrón ancheiro no que s'envolve a rica señora magra e un tanto seca, crebada de côr.

E atrás d'eles dous, Doña Silvia, lanzal, inqueda, cabalgando n'unha poldra galega, tamén castaña, raia de mula, c'unha montura e mais c'unha cabezada de brida de coiro recamado primorosamente. Todol-os ferros trainos de prata.

O Seor Froitoso foille tere o estribo á Don Lourenzo, que descabalgóu con xentileza, por tempos, coma si estivera no picadeiro, dando leución co maíestro de xineta. E corréu pra descabalgare á Doña Inés, que lle ten o estribo o Toxeiro. A dona baixóu con moito repouso e facendo un ceno contra do seu home.

—Veño morta dos cadrís— dille baixiño.

—Agora descansarás na casa — respondeu don Lourenzo erguéndose cortesano e facéndose á un lado con toda crianza pra correre xunto da poldra e descabalgare á filla.

Que foi ben lixeira, por certo, pois non fixo outra cousa que botarlle ao seu Señor Pai as mas aos ombreiros, e botarse no chan coma unha anduriña que non pesa unha onza. E abandonou as rendas ao coido de Goros, que lla tivera do estribo e que levou a besta pol-o torno do portamozo pra entregarella á un dos mozos das acémilas, que xa, con toda esta detención do descabalgaren os señores, chegaran coas suas mulas, carregadas do que compre para unha tal viaxe.

A pesar de que o Toxeiro leva dous días na casa preparando todo, un desorde com preto deslucce a receución de homenaxe no sobrado. Os señores suben a escaleira antr'un pelotón de vasallos que lles botan moitos vivas, pero que non lles deixan cuasque andar. Eivos na sala onde o Toxeiro pode, por fin, aceso de carraxe, acurrunchare a familia toda preto da entrada, coidare do acomodo dos amos no estrado de antemán disposto, e botarlles por diante os vasallos —torpes, sin saber onde nin como poñérese— tal e coma os atopa, sin orde nin concerto.

Agarróu pirmeiro us de Perguntoño e fíxoos pasare por diante do sobrado, ficando un xionllo e bicando as mans dos donos, Don Lourenzo, doña Inés e mais Doña Silvia, que, non sin leria, decíanlles algunha faliña bondosa e proteutora.

—¡E logo! ¿Dase ben o serodio este ano?

—¡Daráse si señore, si Deul-o quer!

O acto desarróllase á rempuxós, falso e aburrido. Somentes cando pasan as da Casa d'Eiriba, nai e

filla, comestas d'amarguexo, pasóu por aquela sala unha ráfaga de sinxeleza.

—¡Ou Mariica! —fala Don Lourenzo— ¿Ves sola con Tucha? ¿E os homes, ulos?

As duas mulleres ollan pra íl, e dempois unha pra outra, saloucando.

—¡Ai Señor! —di a nai— ¡Nunca Deus me dera! ¡O meu home estalle encamado fai dúas semanas! ¡E o home da miña Tucha estalle preso na Arzúa!

¡Presò! ¿E por qué? —fai con estraneza Don Lourenzo— ¿Cómo non ten alegado sere vasallo meu?

¡Ai Señor! Elle que debe us cartos á aquel esqnríbán de Cámara que lle vive ao chegáremos â vila, xunto da cás do panadeiro!

E as duas mulleres á choraren.

Tucha fala por fin, axionllada na veira da almofalla.

—¡Gracia, Signore, gracia pra ese probiño que é un honrado e bõ vasallo da sua Señoría!

—Erte, mullere. Eu poñeréi man n-eso. Venme falare domingo, dempois da misa, e xa veréi de tomare algunha providencia.

O Toxeiro atende á todo, pro non está nada contento, Os caseiros da Curiscada non están na sala: nin Froitoso, nin Antona, nin Goros, o fillo mais vello, o que por lei natural debe de sucedere no sitio ao seu pai, cando morra. A falla d'eles é cousa grave. ¿Onde diaños andarán metidos? E antramentras s'él coida de que todol-os caseiros vaian indo facérelle homenaxe aos donos, despacha outros que busquen por todas partes os tres da familia.

Por fin chegan, Froitoso e mais Goros, das cuadras dos cabalos, de atenderen ao acomodo de tanta besta coma ten entrado pol-as portas. Antona da cocíña, onde as cousas preparadas pra dare de xantar á tanta xente cáseque non caben en ningures,

sin contar co que ven nas arcas e mais nos sacos dos acemileiros.

Estes, e mail-os mozos da escolta enchen a cociña, desparrámanse pol-o portal d'atrás. pol-a eira e mais pol-a horta ¡Probe pereira grande, a das urracas!

O Seor Froitoso, serio tremando non facere ben o seu papel de vasallo laial en paso de cerimonia, dí, dempois de bicare a man ispidada de Don Lourenzo:

—¡Ben chegado o meu amo! ¡E que Deus o noso Señor traia con ben ao meu Señor Comendador na sua Encomenda da Curiscada!

—Moitas gracias, Froitoso. Deus vos garde á todos. E ¿cando fal-a malla?

—Se o meu Señor nos concede a sua licencia pra o quince de San Miguele. ¡Inda lle hai tempo! e coma o Señor ten unha malla grandeira, convén asperare á que os outros teñan mallado pra xuntare eiqui os mais malladores que se poida.

Entramentres esta conversa, Antona e mais Goros asperan, un pouco acorados, o momento de facer o seu homenaxe. Doña Inés atende ao que fala o seu Señor marido. Doña Silvia arrepara no xubón que viste Goros, boa peza, de pano encarregado en Segovia, anos atrás. para o seu pai, a nove reás vara segoviana, e feito por un alfaiate santiagués, o millore da vila. Ollando pra o mozo arrepara tamén como lle manca mais de medio dedo, no primeiro dos catro xuntos da man esquerda.

—¡Ou Goros! —dille— E tí ¿cándo perdiches ese dedo?

—¿Eu? ¿Este dedo? ¡Perdín, si Señora! Foille pol-o tempo de Reises, o día oito de Xaneiro, partindo un leño co a macheta!

Doña Silvia arripouse toda pensando na dolor que ela pasaría si unha macheta lle partira un seu

dediño. E deulles á man á bicaren, como cadróu, á todos eles, pra que se lle sacasen de diante.

Despexada a sala, o rebumbio siguéu en baixo; pero os Señores quedaron solo cos criados afeitos ao seu servicio. Estaban cansos da viaxe. Déronse presa á rezaren o rosario con toda a moita xente que tiñan na casa, cearon sin moito gusto, e déitáronse pensando na tranquilidá que nos días vindouros, libres d'escolta e de trafegos, lles habería de dar a vida mol e recolleita da Curiscada.

Foi unha somana despois cando Doña Silvia resolveuse á arranxare o seu altariño, labor delicada que facía ela mesma, coa axuda da súa criada propia, unha escorreita rapazota da mesma parroquia de San Vicente de Burres, que ela levara de pequena para Santiago. E mais foi esta rapaza quen lle dixo:

—¿Aonde quere a Sua Señoría que poñamos iste pastoriño mais grandeiro? ¡A mais mire, Doña Silvia, tenlle iste dediño partido!

Doña Silvia ollou e arripouse toda. Faltáballe o primeiro dediño dos catro xuntos da man esquerda. Mandóu chamar pol-o Toxeiro e pidiulle conta d'aquela avaría.

—¿Qué cómo foi? ¿Ese dedo? ¡Partido, si Señoral Foille pol-o tempo de Reises, o día oito de Xaneiro, desfacendo o Nacimiento. Encoleino moi á xeito, para que o non vise a Sua Señoría, pro pol-o visto caeulle co a viaxel!

Doña Silvia trubouse de vez, e collendo —por facere algún disímulo—, a primeira cousa que atopóu â man, e que certóu sere un seu libro de horas, abriuño e metéu n'íl os narices pra que o Toxeiro e mail-a moza non a visen tan roiba como s'ela puxo.

Mais o que leu sobrecolleuna inda mais. O Santo libro dicía, con letras de lume:

«¡Ou altor das riquezas da sabencia e da ciencia de Deus: o que tal son d'infinitos os seus xuízos e de desconocidos os seus camiños!» (1)

III

Na Fraga

Os Señores da Curiscada agardan por Don Iván Porras e Calo, doutor en Sacra Teoloxía, coengo na Catedral de Santiago, que vai pasar co'eles a sua *requies*. Debe estar á chegare, e toda a xente está sobre aviso pra dalo na casa cando alguen o vexa vir pol-a volta que fai o camiño na eira do Cómaro.

Doña Silvia baixa tamén, aos poucos, un anaco de camiño, na compañía da sua criada, a rapaza de Burres, que a assiste de cotío. Baixa por ver si ven o seu tío o coengo: a vida mol da Curiscada non ten distraución, e fora da casa o Outono é doce, sin chover, maino e amoroso coma unha primaveira.

Os días pasan, o de hoxe coma o de onte. Acabado o rebumbio da chegada, Doña Silvia foise facendo á vida cáseque conventual da Casa, grande e ben disposta coma un pazo. Nada falta n-ela. Nin espellos con grandes marcos de madeira, que fan o dobre as estancias, nin reloxes de sobre mesa, última fala da elegancia que co meigo tintenexare das suas campaiñas, aledan cada media hora, o austero silencio das salas. Pro Doña Silvia non ten moita atención pra todos estes luxos, aos que xa está ben

(1) O altitudo divitiarum sapientia et escientia Dei: quam incomprehensibilia sunt iudicia ejus, et investigabiles via ejus!
Epistola beati Pauli Apostoli ad Romanos, 1; 33.

afeita, e as veces danlle ganas de se ire esparexere por fora. Síntese toda colleita d'unha arela ardente de tomare o sol e mail-o aire montañaés, e por eso baixa pol-a seranciaña co a desculpa de que vai vere si ven o Señor tío.

Hai un valado todo de silvas grandes, grandísmas, cheias d'amoras casque coma noces. Atrás sigue a fraga toda, que é ben grandeira. O vento montañaés abanea as ponlas dos carballos, vellos moitos d'eles outros novos aínda (os que se van repoñendo) pero todos irtos, feros, erguéndose en autitús e xestos estranos, desesperados en tal e cal. O sol quentiño desde finar do mes de San Miguele, fura por antr'as ponlas. penéirase nas follas e cai nas herbas do chan con rayolas pantástecas. Doña Silvia gusta de se metere por esta fraga adiante, que pol-a noite dalle medo, e que aínda pol-a serán fen un ár de misterio coma se diante dos seus ollos fórase manifestare súpeto un anaco da vida oculta que latexa baixo da aparente quietude da Natureza.

Doña Silvia, aberto o seu espírito á este bafo solene de misterio adeviñado, vai marchando por antre os troncos escorreitos, cara á un crariño que se fai un pouco mais adiante cheia do lume dourado do sol que se deita. N'aquela craridá nimbábase toda coma si estivera u'nun rompemento de gloria. As cousas mais duras —troncos, penedos— fanse sotiles e toman a aparencia de non teren peso ningún. As cousas mais vistas vólvense estranas, e os carballos somellan seres vivos, as herbas imitan mosaicos de pazo enmeigado, os fieitos antóxanse palmas de trunfo, e os bieiteiros abren as suas guías imitando raios por onde a terra esparexe nos aires os seus ulidos gasalleiros. O sol vai morrere n'un leito de nubes de grana e de lume.

Doña Silvia pensa nos seus vintatres anos, xa fei-

tos, un pouco valdeiros d'antusiasmos, por que a vida de Santiago dalle noxo. Anóxana aqueles cabaleiriños conceutistas, e falsos, e reditos na espresión de todo canto falan. Dos ollos d'ila din que son fontes de lume, orixen da do sol; dos seus beizos, portal da elocuencia, feito de rosas; das suas meixelas finxidas de colorete, non saben falaren sinón dicindo que son amasadas con follas de frol de laranxa e de carabel. E acompañando á todas estas bousanadas accionan coma por maquía, co as suas mas enguantadas de cabritilla branca, tan axiña pousadas sobre os botós da roupilla de seda negra ou de terciopel brochado, coma enriba do pomo da espada—cuasque sempre inútil, pro con puño de moda—; e o todo con moitas e moitas reverencias estudéadas diante da sôma propia.

Moitas veces, nas festas, tenlle acontecido írenselles os ollos atrás dalgús mozos da aldeia, rexos, ben prantados, envolveitos na sua zafiedade, pro animados, á pesar de todo, d'un certo aire de fortaleza lanzal que daba xenio. Por de contado que Doña Silvia avergónzase pra co ela mesma da debilidá de recreiárese na vista de tal bafúa, xente porca e ruín, indina das suas olladas. Fillos de Deus si que o son, e á mais cristianos: pro as aucióis villanas nas que s'empregan, os mesteres baixos aos que viven adicados, fainos indinos, non xa da sua ollada, nin xiquer do pensamento dunha dona prencipal como ela o é.

D'esta sorte Doña Silvia non atopa onde pousare as arelas do seu bulígueiro curazón. Co a concencia da sua prencipalidá cala e sepulta baixo do seu xustillo recamado as palpitaciós sin ouxeto que ás veces rebrílanlle no peito. Somentes confía aos árbores da sua fraga estes ensoños sin forma xusta, lumeosos e indecisos como a lus que baña ises carballos e que se peneira nesa crariña que se fai nela.

¿Seique as ponlas móvense? Si tal. Por antre os fustes adianta esbarando, con paso meigo e sin pesáre no chan, o Pastor do Nacimiento feito carne, feito home, risoño e lanzal. A sua linda testa olla pra Doña Silvia e rise coma un anxel. A sua pelica de lan rizosa crobe adur o seu corpo de mozo ben feito.

Doña Silvia dá un berro de susto. Un súpeto pensamento alomea o seu esprito. «Hoxe fina o mes, porque onte ten sido o San Miguele; hoxe cúmprense os corenta días da xitana saudadora; e vel-o haí ven o Pastor que chega pra xunto de min.» Doña Silvia, sin forzas, pecha os ollos un istantiño.

Cando os volvéu á abrire, e mais ben abertos co ademiro, viu á Goros de pe, diante d'ela, amoroso e riseiro. Metendó á man no sêo quitou d'el duas peras que ll'oferzêu, dicíndolle:

—Sonlle as millores da pereira grande. Cómaas, Doña Silvia, que pra a sua Siñoría llas collín.

E dicíndo e facendo, e pón dollas nas duas mas, apreixou con boa forza aquelas duas manciñas fidalgueiras, coidadas, polidas con pastas d'ulido, entre as suas mas escorreitas e duras, inda que ben feitas mas de labrador. Doña Silvia arreparou, acorada e sin fala, a tremenda tronzadura do pirmeiro dos catro dedos xustos da man esquerda, e sintiu un estralo dentro do seu peito.

—¡Goros!—Doña Silvia quer decirlle algo, pro non atopa falas—¡Goros!

O rapaz tamén trema. Nunca pensára, que él fora capaz de tanto estrevemento como pra collere e apreixare as mas da sua dona e Siñora natural, Pro non está arrepiñtido, anque ll'houbera de custar morrere. Ceibounas, sin embargo, e soparándose con respeito, botou á andare, perdéndose no istante pol-a fraga embaixo.

Doña Silvia mírouno marchar, entre curiosa e sumisa. Comprendeu. súpeto, o misterio de sua vida. Ou de Goros, ou morta. Xeitoso meigallo. E pensando como se faría qu'ela poidera sere d'un vilán, vergoña superna, cavilón e tivo medo de que as duas cousas viñeran á seren unha mesma, porque todo era morte.

Toda trastornada e ardéndolle as fazulas, ardéndolle de vergonza, entrouse na casa. Quería estar sola. Meteuse no seu caban, e sin querer fóronselle os ollos para seu altare; quéreos pousar no seu enmeigado Pastoríño. Pero a estauta do Pastor desaparecera. Non está no sitio. Buscóuna. Non a achou. Perguntou por ela. Ninguén lle responde.

IV

Decrarazón de amore

Aquel apreixamento de mas que Goros lle dera, queimáballe as suas á Doña Silvia. Aquelo era unha afrenta.

—¡Vilán! ¡Farto de allos!—Dixo en alta voz.

Pero aquel vilán, farto de allos é o seu dono. Sua ten de sere, ou de ninguén... A maldizón dos señores pais—que xa espera por ela, morta de medo;—a miseria no vivire—se a desherdan, coma supón;—a deshonra para diante de toda a xente prèncipal de Santiago—que fuxiría d'ela coma dos lazarados—haberían de seren os seus regalos de boda. ¡Tristeira boda a sual!

Pro Goros non é, por forza, un vilán coma os outros, os demais. Nacido en ruís pañás, amamantado

á peitos labercos, criado antre xente de menos, ten na sua persoa un meigallo particular que o dinifica. Por un lado Doña Silvia síntese deshonorada, afrentada, envilecida, inda que un apreixar de mas, cheio d'un indicibre meigallo, non sexa nada deshonoroso, anque veña das d'un montuno. Pero por outro lado sintíase superior ás donas da sua cras sacrificándose, sí, sacrificándose á un amore que lle non podería traguere outra cousa que amarguxos. E cando lle daba voltas á este pensamento, sintía unhas ganas tolas de correr sen sabere aonde, e de berrare sen sabere o que.

Nada, sin embargo, tiña falado con Goros, sendo a principal persoa co a que tiña que falaré o seu casamento. Por que Doña Silvia estaba tan certa de que había casar co, él, que nin siquiera dicía «Si Deus quer». Miseria, deshonra, fame, nada d'esto todo, pra ela seguro, acupaba moito o seu pensamento. Estaba disposta ao sacrificio. A sola cousa que enche as portenzas da sua i-alma e a seguranza de casar co il, e axiña, con renunciación ausoluta de todol-os bês d'este mundo.

Foise pra o fondo da horta, Goros había de vire d'unha eira aonde estaba carrexando herba seca pra facere un palleiro. E non tendo pacencia pra agardare o seu paso, resolta, valente, botou á andar pol-o carreiro para se xuntar co él. Iña tan trubada, que o fidalgo curazón lle reloucaba dentro do peito. Pensaba si lle era dado á unha muller da sua condición facere o que ela facía... tropezou n'un croyo do carreiro estreito; calza zapatos finos, de tacón alteiro, torce un pe, rola pol-o arribón embaixo, bate n'un penedo e queda sin se podere mover do sitio.

Asustar, asustouse moito; pero ialou n'ela o seu orgulo e non berrou. Agardaba pol-o seu Pastor,

por Goros, úneco que debía vela n-aquel atranco, e valerlle. Pasóu un pouco de tempo. Un anaco mais. O pe se lle insaba pol-o xogo do tobelo, e mais doíalle con forza. Inda pasóu outro tempíño mais. Non era aínda de noite, pero xa se non vía ben. Pro-bóu áerguérese, pro non podía. Sinteu pasos. Es-coita. E él.

—¡Goros!

—¿E quen chama por min?

—Son eu, Goros; ¡acódeme!

O rapaz viña carregado c'un feixe d'herba. Guin-douno no chan, orientouse e baixóu en dúas zan-cadas astra o sitio aonde está derrubada Doña Silvia.

¡Miña Señoral ¡Érgase! —e coléndoa pol-as dúas mas, axudouna. Pero a doniña non puido terse; dofalle o pe insado e mais un cadril; desfalecía. O rapaz tivo conta d'ela cos seus brazos escorreitos.

—¡Non me podó erguere, Goros! —Salayou doña Silvia, un pouco escandalizada, de ulire con ledicia o arrecendo do rapaz, que ule a herba. Nunca na sua vida houbera pensado de estar no colo d'un mozo. Mareouse, e sin sere mais dona de sí, deixóu caire a sua testa no ombreiro d'él, rozando a cara de Goros co a sua.

Goros atendía sobre todo á quitala do sitio, e sa-liren ao carreiro. Pro, por eso, pareceulle que en toda a sua vida non tiña vivido, e que era n-aquel momento cando vivía, n'un solo pulo, todol-os vin-tecinco anos que ten. Comprendendo, por istinto, a grandeza d'aquel momento, falou baixiño, con celme da i-alma:

—A miña vida no tormento da fogueira daría eu por tí, Doña Silvia.

A Doña Silvia esmorecida sóupolle á meles este dito, e apreixándose un pouco contra d'él, sintíuse

arroubada e feliz no medio das suas dôres, e respondeulle:

—A miña vida xa fai moito tempo que é tua. E pol-o d'hoxe non teño labor de mais presa que darlle gracias á Deus por terme feito caere por ese arribón embaixo.

Doña Silvia cavila, con certo acordo, que esta aventura pode ser presentada diante dos seus pais e diante das xentes todas coma xusto motivo de agradecemento para con Goros; este agradecemento pode ben sere o empezo xustificado d'unha aproximazón entre eles. Botouse á rir cheia de ledicia.

—Tesme que levare pra casa no teu colo. —Pro asaltoulle unha dúbida— ¿Cansaraste?

Goros sintiu ese orgulo dos mozos escorreitos que poden erguer moitas arrobos.

—¿Cansáreme eu? Son capaz de levarte no meu colo deiquí á Santiago, para casárenos na Catedral...

Doña Silvia fixo un ceno de disgusto, porque eso de casárense é negocio cheio de dificultás, aínda pra casaren en segredo; e dixo:

—¡Casaremos eiquí, na Curiscada! —E outra vez tomouna a vergonza de se ver casada c'un seu caseiro. Pro este caseiro ten as fauciós todas do seu desaparecido Pastore —¡como non o tería notado antes!— e ollaba para ela c'unha ollada cheia de meigallo. Asoballada, sômentes pensá no amor que a leva no colo do seu dono pol-o carreiro adiante. E inda quer apretar máis a lazada que os xunta:

—O que fai falla é que nos teñamos sempre lei de bôs amigos Eu, dempois do meu Deus, ti és á quen eu quero.

Pois d'aquela está todo dito. Por que en queréndome tí, o demais nada m'importa. Anque soupera de morrere mañán pol-o teu querere.

Chegan á casa. Rebumbio. Todos acorados. Goros

deixa a sua dona en brazos da nobre nai e mais das criadas todas que a deitan. Dempois volve xunto do rapaz, e perguntalle:

—¿Pro que foi?

—¡Eu non lle sei! Eu viña pol-o carreiro, c'un feixe d'herba seca. Escoitéi os seus laios, guindéi co feixe, e como Doña Silvia non se podía movere, carreguéi con Doña Silvia, e tróuxena.

Doña Inés ollóu para a cara do rapaz e pareceulle tan radiosa, que maxinou que alí había algunha cousa mais, Corréu xunto da filla, xa deitada no seu leito, e perguntoulle da mesma sorte:

—¿Pro que foi?

—¡Eu non lle sei! Eu estaba no fondo da horta, botéi á andar pol-o carreiro, tropecéi n'un croyo, calzaba tacón alteiro, torcín este pe, roléi pol-o arribón en baixo, batín co este cadril contra un pedo, e quedeime sin me podere mover do sitio.

—¿E dempois?

—Sintín xente, pidín socorro. Era Goros. Quitou-me do sitio, e coma eu non podía andare, tróuxome no colo.

E sin podérese ter en têrmos de discreción oportuna deixón desbordárese do seu peito unha gabanza:

—¡Por esol ¡Tenlle boa forza!

Doña Inés ollóu para a cara da sua filla e pareceulle mais leda, ben mais leda do que pidía a desgraciada ocasión. Maxinou que alí había algunha cousa mais.

Virouse para o seu home, pra Don Lourenzo, que ollaba e calaba, e díxolle.

—Nosoutras ímoslle poñere unhas boas bismas nas mazaduras. Vos, Don Lourenzo, mandaredes un propio á Arzúa pra que traia o físico... Santiago está moi lonxe.

—¡Seique, Doña Ines, o que ten a nosa filla será grave?

—O que ten no tobelo paresme que non. Unha torcedura; quince días ou tres somanas de quietude no leito. O do cadril non é mais que unha mazadura e pasaralle con panos de vinagre. Pro paréceme qu'inda lle hai algo que eu non vexo craro...

¿E logo? ¿Algo de culpa por parte d'algún?

—¡Non lle sei, meu Señor Don Lourenzo, non lle sei!

V

Rayola de sol

Cabaleiro n'unha parda mula, das boas de Galicia, que dous mozos tran collida pol-a rendaxe, e lendo no seu Breviario, pois quere botare a «Tertia» a mais a «Nona» antes de chegare â Curiscada, Don Ivan de Porras e Calo ven pasare a súa *requies* fanchoeiro coma un arzebispo, cos seus irmaus Don Lourenzo e mais Doña Inés.—Atrás d'il ven outra mula con outro mozo, portando os paramentos, as viandas, as vêtaduras e outras mais cousas.

Recibido como il merez e mail-o seu estado eclesiástico demanda, alóxase en duas salas do sobrado: alcoba e oratorio. Perside os xantares, guía o rosario, e paseia co a sobriña Doña Silvia, un pouco coxa aínda, pro cáxeque curada sen complicaciós, gracias á que o físico non veu, por non estare na Arzúa, de onde facia xa mais d'un ano que salira pra terras d'Ourens, ao sirvicio d'un conde.

Xa desqu'entróu n-aquela fidalga casa compren-

deu Don Iván que non andaba normal todo nela. Doña Inés tiña un certo azoramento que non podía desimulare, atormentada pol-a sospeita de que Goros e mais Doña Silvia se entenderan; nada mais, por eso, que a sospeita, porque os dous namorados recatabanse moito pol-o mesmo que estaban sabidores do moi delicada que é a súa situación; e tam pouco Doña Inés pasára mais adiante no seu cavilare, porque non cabéndolle nos miolos unha tan desigual xuntanza, culpabase á ela propia, de pasarse de maliciosa e mal pensada. D. Lourenzo andaba duvidoso e tristeiro, sen él saber por que. Doña Silvia pasaba sin ponte da tristeza á lèdicia, e tan axiña amostrabaselle gaia e rebuldeira, tan axiña tomada de medos tolos, coma aquel que ten feito un crime e cavila poida serlle descuberto.

Como Don Iván quer moito á súa sobriña, propúxose crarexalo todo, e abordóuna unha seranciña na fraga.

—Dime logo, Doña Silvia, que é o que vos pasa n'esta casa. Porque á min parezme que toda a culpa é tua.

Este dito era unha puñalada (xa o dixera Don Iván con todol-os seus cinco sentidos) que firéu á Doña Silvia no medio do peito namorado. Botouse á chorar á fío; rompéuse a presa.

—Sí, señor tío, ten razón, razón sobexa. E queréndolle contar todo, ímonos para a casa e óiame en confesión, que quero confesárelle diante de Deus a mágoa toda que levo dentro.

—Déixate de confesiós, miña sobriña, que eu ben sei que ti non tes pecados. E mais eiquí, paseiando por ante estes carballos, dime todo canto pase.

Animada por estas falas, e acaloumiñada pol-a gabanza n-elas—delicadamente—envolveita, Doña Silvia valdeiróu o seu curazón de todo canto dentro

d'él tiña. Fidalgueira e honesta, como lle cumpría, amostrouse disposta á morrer si co a sua vida tiña que pagare aquel amor.

Don Iván refresionaba. Por fin dixo:

—Ti, Doña Silvia, ¿estás ben certa de que queres á ese mozo?

—¿E por qué mo pregunta?—falou a doniña toda bermella.

—Pergúntocho por que fame falla sabelo pra resolver. Poida dar que non haxa en todo esto mais que un acaloramento da imaxinación. E n-este caso o remedio sería ben sinxelo: mañán dariámol-a volta ti e mais eu para a miña casa de Santiago.

Doña Silvia tiña a resposta ben pronta; pro comprendendo a seriedade d'aquel instante, contestou con solene sosego:

—¡Siñor tío! Si fora un meu capricho non lle têria pèdido que me confesára diante Deus. Eu quérolle á Goros mais que á miña vida; e mais estóu disposta á perdela por él agora mesmo, anque fora nun tormento, se houbera necesidá. E que o Noso Señor me dea o seu perdón si digo unha herexia que se non poida dicir.

—Estáche moi ben, logo. D'aquela, a primeira cousa que vou facer, é casárevos...

Doña Silvia quedouse sin saber que cara lle pôr. Temor, ledicia, os mais opostos sentimentos facian batalla no seu peito.

—Si—sigueu Don Iván—si quere o mozo. Chame-mos por él.

Fixérono comparecere, e alí mesmo, en craras e curtas razóns, Don Iván contoulle caxque todo o que acababa de falar con Doña Silvia (algo calou, por eso) e arrematou dicíndolle:

—Eu tomo ao meu cárrego a empresa nada fàcile de coseguire o consentimento dos Siñores pais de

Doña Silvia, irmans meus. Pero perciso saber se conto co teu consentemento.

Goros ollóu pra Doña Silvia como pidiéndolle licencia para il falare. Axionllóuse e dixo:

—Eu, Señor Don Iván, non lle son ninguién. Elle Doña Silvia a que manda na miña vida. Eu somentss direi pol-a miña conta que si ma dan recíboa, e non pol-a alcuña, por que houbéranma de dar probe como a arañas, e recibiríaa da mesma manéira, coma un don de Deus.

E baixándose á modo, cara á Doña Silvia, colleulle a aba da basquiña e bicouna como si fora a d'unha Santa.

Don Iván entremeteuse:

—Erte, Goros—dixo.—Eu vou vere si vos caso e si consigo que a bendición dos meus irmás vaia por diante da miña.—E facendo ademán de erguere Goros, deulle á bicar a man.

E liscouse. Iña pra casa, á ver si podía, resoltamente, poñer por obra a sua difícil encomenda. Bra unha boda desigual, desigualiña de vez, e os amos e Señores da Curiscada tiñanse que abaixar moito pra emparentaren co seu caseiro.

Os dous mozos botaron á andare pol-a fraga adiante. e ben axiña atopáronse n'aquela crariña aonde certo día aparecéuselle á Doña Silvia o Pastor tal e como era na dende entón desparexida estáuta.

Doña Silvia comprácese no recordo que lle ven á memoria, e pensa, toda confusa, en como a aparición—que por tal a ten tido sempre—acabou tomando a forma e a fala de seu Goros, déixándoa dubidosa e incerte astra tal punto, que inda hoxe non está certa de si en todo esto ten habido algo de ensoño, ou si todo ten sido real e verdadeiro. Goros non ten duda, leva dentro unha virtú descoñecida. Eu

Goros, por forza, hai un segredo, e Doña Silvia aproveita a ocasión para perguntarlllo.

—¡Ou Goros! —dille. Pero no momento que pon os ollos n'el, quédase parva. Goros sin deixar de ser Goros, ten toda a cara e os modales, e o atractivo do Pastor, que olla pra ela con ollos que a envolven no seu punxente meigallo.

—Goros, ¿quen eres ti? Por que en ti hai un misterio que eu dera por sabelo media vida. Dime quen ti és.

Goros ollaba para ela con amore infinito, e faloulle con esa seriedá doce e cheia de repouso interior con que falan os santos cando andan aínda polo mundo.

—¿Quén son eu? Non teñas medo de ir casares c'un pantasma. Eu son Goros Vázquez, o fillo do teu caseiro, que según as disposicións dos homes non é merescente de sere o teu marido. Pero Deus dispón as cousas d'outro xeito, inda que a os homes lles pareza raro. É mais. eiquí tel-o misterio, que non é outro sinón que os homes coidan que gobernan toda-as cousas d'este mundo, e dempois salimos con que as goberna Deus.

—¡Goros! Eu non te entendo mais que a medias, pero figúraseme que tés razón.

—Eu teño razón, e tí tes fé no meu amore, e mais esa fé farache feliz.

—¡Ou Goros! Nunca te teño ouvido eses falares.

—Porque como me tiñas en menosprecio, nin ollabas para min, nin te dinabas escoitarme. Pero agora conócesme...

—Mais aínda que conoçerte, adivíñote...

—¿E quéresme?

—Quererte, sí. Quérote por que supoño en tí calidás que non pensara.

—Abonda ben. Dame as mas.

Doña Silvia deullas. Goros estreitouanas entre as

suas con algo de forza, como aquela vez. Doña Silvia sintíu que un río de lume corría pol-os seus brazos arriba, e metíasele no peito, e ardíalle no corazón. Quixo pedir piedade ao seu amante, pra que a non fixera morrere abrasada n'aquel lume...

Pero estaba sola. o seu tío, que volvía da casa na compañía de Don Lourenzo a mais de Doña Inés, chamaba por ela á berros.

—¡Doña Silvia, Doña Silvia! ¡Ven!

Doña Silvia, acesa, tremando co a emoción, busca en vano cos ollos ao seu amante. Pero na crara da fraga non hai, ninguén sinon ela.

Ela e mais un raio de sol dourado que a envolve en luz.

VI

Novas derradeiras

A nova de que Doña Silvia de Porras e Oxea, casara c'un probe laberco que lle chaman Goros Vazquez e Gaitán. natural de Curiscada, foiche motivo de moitos comentarios das línguas marmuladoras.

Pro eles foron felices, viviron moitos anos, e tiveron tres fillos, Un d'eles foi Oidor da Audencia de Galicia: Outro chegou á xeneral na guerra de Francia, e mais nas bandeiras groriosas do Señor Infante Cardeal. E mail-o terceiro, coengo dinidá Mestrescola na Catedral de Santiago: Por certo que na información de limpeza de sangue d'este derradeiro. faise aparatosa mención da parentela materna, nomes, apellidos, títulos, cargos, interín tanto que da paterna dise solasmentres.

«O seu pai foi Goros Vazquez, natural da parro-

quia de San Vicente de Burres, neste Arcebispado; fillo lexítimo de Froitoso Vazquez, natural e labrador da dita parroquia, a mais de Antona Gaitán. a sua muller, nacida nà parroquia de Pantiñobre.»

Aurelio Ribalta.

Chouzas da Serra (Guadarrama) a vispora de San Miguel no ano de 1924.

Enrique Núñez

LA FORUÑA

Prohibida a tradución sin permiso do autor.

GRAN CHAMPAN "GALICIA"

Único que compite ventaxosamente
co-as mellores marcas estranxeiras

AGUAS MINERO — MEDICINALES,
BICARBONATADO - SÓDICAS

DE

MONDARIZ

FUENTES DE GÁNDARA Y TRONCOSO

LAS MAS ALCALINAS DE ESPAÑA

Propiedad de los Sres. Hijos de Peinador

Viños Gallegos Selectos

Bodegas "Vinícola gallega"

DE

Bautista López Valeiras

VIGO

